

Reglen heldigere for Børnenes Underviisning end Statskolerner. Disse sidste ere hundne og tvungne paa saamange Maader, at selv den dygtigste Lærer ikke kan udfolde sin Virksomhed saa frit og uhindret der, og anvende den Underviisningsmaade, som han finder bedst, saaledes som i en Friskole. Derfor er det min Erfaring— enhver Regel har jo Undtagelser — at Friskolelærerne i Reglen ere Mænd, der med meget stor Dygtighed forene overordentlig stor Iver for deres Kald, hvilket ogsaa følger deraf, at de ellers ikke vilde kunne faae Børn til at gaae i deres Skoler, medens Statskolernes Lærere i Reglen ville være visse paa at have Børn, der maa søge dem, og i det Mindste ere visse paa at have de samme Indtægter, enten de blive søgte eller ikke. Kan altsaa den Ret, der omhandles i § 2, ikke opnaaes paa andre Betingelser end dem, der ere opstillede af den ærede Minister, seer jeg deri en bestemt Misfjendelse af Friskolernes gode Egenskaber, og jeg vil da raade Friskolerne til ikke at inblade sig paa en saadan Afford med Staten, hvor- efter de underkaste sig Biskoppernes og Provsternes Forgodtbeftindende, men at de hellere underkaste sig de Vilkaar, de have og søge at virke saa godt de kunne under disse.

Krogsh: Jeg er tilbøielig til at betragte denne Lov som meget lille og ustyldig, ja jeg er endog tilbøielig til at see den i det samme Lys, hvorefter man tidligere har karakteriseret en anden Lov, nemlig som en saadan, der væsentlig angik Støvelsaaler; thi det er ganske vist, at det i og for sig ikke har nogen Betydning, at det Tilshyn, der tidligere fandt Sted paa den Maade, at vedkommende Tilshynshavere lode Børnene komme hen til de Skoler, hvortil de oprindelig hørte, nu afløses af, at de Tilshynshavende gaae hen i Friskolen og der søge at faae et Indblik i Børnenes Kundskaber. Som Følge af denne almindelige Udtalelse, maa jeg ogsaa ansee Lovforslaget som egnet til at ophøies til Lov, men jeg kan dog ikke tilbageholde et Par Bemærkninger ved Redaktionen af det. Det er vistnok for det Første den ærede Forslagsstiller klart, at Forslaget maa bringes i Samklang med Loven af 13de April 1851, saaat det bestemt udhæves, at denne

Lov kun gjælder for Børn, der befinde sig indenfor Folketirkens Skolegebeet. Hvad dernæst Ordet „Skolebestyrelsen“ i § 2 angaaer, er det vist aldeles nødvendigt, at det nøiere bestemmes, hvad det er for en Skolebestyrelse, der menes. Hvad den Passus angaaer, hvor det hedder: „ved hvilken Skolens Lærer selv examinerer“, kan jeg ikke undlade at sympathisere med de Udtalelser, der ere fremkomne fra den høitagtede Kirke- og Underviisningsminister, thi saavidt jeg skjønner, kan det dog ikke godt gaae an at give saadanne Bestemmelser. Naar man vil, at der skal være et Tilshyn med Skolen, og at dette Tilshyn skal have nogen Betydning, forekommer det mig at være urigtigt at affkære det Leiligheden til at undersøge Sagen grundigt, og uagtet der kan være Meget i, hvad den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (J. A. Hansen) sagde om det Blit, hvormed der ofte sees paa disse Friskoler, troer jeg dog ikke, at nogen samvittighedsfuld Mand vil misbruge sin Tilshynsret. Jeg behøver kun eksempelvis at nævne, at naar der examineres i Geografi, hvilket forøvrigt er et Fag, som jeg ikke ønsker optaget i de offentlige Skoler, hører man ofte, at der examineres efter en trykt Bog paa en meget forkeert Maade, idet Børnene ramse op, hvad der staaer i Bogen, og kan man da ikke have Leilighed til at spørge Børnene om, hvorvidt de kjende Forskjel paa Ost og Vest, samt, ved at vende Kortet om og rigtig examinere dem, søge at erfare, om de kunne Andet end ramse op, saa er den hele Undersøgelse ganske overflødig. Jeg skal dog ikke her inblade mig nærmere paa dette Punkt, da enhver Tilstedeværende veed, hvad det vil sige, at den, der har Tilshynet, selv kan examinere. Ogsaa finder jeg det lidt forunderligt, om Forslagsstilleren vil holde paa den Bestemmelse, at der ikke kan fordres „andre Indberetninger om Skolens Tilstand“, thi det er tydeligt, at der kan gives mange ganske ustyldige Indberetninger om Skolen, f. Ex. i statistisk Henseende, og det vilde dog være urimeligt at nægte, at de maae kunne gives. Frygter man for, at der skulde fordres saadanne Indberetninger, som ifølge deres Natur kunde synes at træde de frie Skoler for nær, vil der være rig An-